

HISTORISCH GENOOTSCHAP ROTTERODAMUM

Roterodamum Jaaroverzicht 2019 voor Jaarboekje

Introductie

[Historisch Genootschap Roterodamum](#), opgericht in 1947, is een historische vereniging met zo'n 1800 leden en richt zich op het levend houden van het verleden van Rotterdam. Dat gebeurt aan de hand van lezingen, excursies en het zoeken naar historische verband met de actualiteit. Regelmatig ontmoeten we elkaar op interessante plekken in de stad of in de regio. Roterodamum publiceert drie keer per jaar het magazine 'Kroniek', verstuurt digitale nieuwsbrieven, geeft het bijzondere 'Essay Roterodamum' uit en documenteert de stad in het 'Rotterdams Jaarboekje'. Daarnaast zijn er een aantal dochterinstellingen die zorgdragen voor alle activiteiten onder de paraplu van Roterodamum: van prijzen tot publicaties en van een universitaire leerstoel tot een monumentencommissie.

Begin 2018 heeft het bestuur van Roterodamum een toekomstvisie opgesteld. Inclusief een groslijst met ideeën voor de periode tot en met het 75-jarige bestaan in 2022. In 2019 kregen de eerste plannen vorm en maakte Roterodamum zich op voor de komende jaren.

Communicatie staat hoog op de agenda. De huisstijl van Roterodamum is vernieuwd. De redactieformule en vormgeving van het magazine 'Kroniek' zijn vernieuwd. De digitale Roterodamum nieuwsbrief verschijnt 8 x per jaar en is ook beschikbaar voor niet-leden. Tot slot kreeg ook de website een make-over.

Afb. 1 Omslag Kroniek no 23, juni 2019

Financiën

In financiële zin was 2019 een prima jaar. Aan het einde van 2019 kwamen de boeken uit op een positief resultaat van bijna € 3500,- Dit resultaat is toegevoegd aan de algemene reserves die in 2020 zullen worden gebruikt om toekomstplannen verder vorm te geven voor Roterodamum.

Roterodamum Cafés

De Roterodamum Cafés (voorheen Historische Wel & Wee Cafés) vormen elke tweede donderdag van de maand een terugkerende activiteit, met uitzondering van de zomerperiode. Op informele wijze nemen sprekers leden en belangstellenden mee in de geschiedenis van Rotterdam.

In 2019 vonden de cafés plaats op verschillende locaties in Rotterdam.

- In januari maakten leden en geïnteresseerden kennis met het bijzondere leven van de Rotterdamse zeevaarder Willem de Wijs (1696-1756) tijdens een lezing van Jelmer Krom in Brasserie La Buvette.
- Een maand later was het historica Els Kloek, auteur van het gelauwerde boek 1001 vrouwen in de 20^e eeuw, die een zeer gevarieerd en geïnteresseerd publiek trof in de bomvolle zaal van De Machinist in Delfshaven.
- De algemene ledenvergadering was op 18 april in het Erasmiaans Gymnasium, een gebouw dat ontworpen is door Adriaan van der Steur. Ir. Wytze Patijn, architect, stedenbouwer en onder andere voormalig rijksbouwmeester, is groot bewonderaar van deze Rotterdammer. Hij nam het publiek mee langs vele gebouwen in de stad en wees de toehoorders vooral op de prachtige details van zijn architectuur. Tijdens die ledenvergadering zijn ook de financiële stukken en het jaarverslag over 2019 goedgekeurd. Bestuursleden Sjaak van der Velden (Kroniek) en Alma Ploeger (Activiteiten) hebben op deze avond afscheid genomen van het bestuur.
- Op 1 mei gaf Neelie Kroes in de Burgerzaal van het Rotterdamse Stadhuis een bijzondere voordracht over '100 jaar Vrouwenkiesrecht'. Zij voorzag de aanwezigen nog van enkele persoonlijke noten over hoe zij vrouwen aanspoort het maximale uit zichzelf te halen en alle kansen aan te grijpen zich te ontwikkelen op elk gebied.
- Een mooi voorbeeld van een vrouw, die dat zeker gepresteerd heeft, is Lotte Stam-Beese. Op 'Opbouwdag' (18 mei) werd in Het Nieuwe Instituut door meerdere sprekers, onder wie Hanneke Oosterhof, gepromoveerd op Stam-Beese, ingegaan op het leven en werk van deze architecte en stedenbouwkundige.
- Tijdens de Open Monumentendagen in september liet Roland Vonk in het voormalig Heinekenkantoor in Crooswijk zijn luisteraars genieten van de spitsvondige teksten van drs. P, wiens 100ste geboortedag in 2019 herdacht werd.
- In oktober, de Maand van de Geschiedenis, stond Carrie, sociaal advocate en columniste samen met schrijver Abdelkader Benali in Museum Rotterdam stil bij de betekenis van het thema ZIJ/HIJ. Carrie vertelde er een ontroerend verhaal uit de periode dat zij werkte als opbouwwerker voor jongeren in Rotterdam Noord. Benali nam ons mee naar zijn begintijd in Rotterdam toen hij als kleine jongen op bezoek ging bij zijn Nederlandse buurvrouw.
- Het jaar werd stijlvol afgesloten in een drukbezocht Café dat gehouden werd in de Rivierahal van Diergaarde Blijdorp. Zowel de directeur Erik Zevenbergen als architect Kees Rouw, hielden gloedvolle betogen over het behoud en de restauratie van de gebouwen van architect Sybold van Ravensteyn.

Afb. 2 Roterodamum Cafés 22 oktober 2019, Patrick van der Klooster interviewt Carrie en Abdelkader Benali in Museum Rotterdam

Afb. 3 Roterodamum Café in Diergaarde Blijdorp, voorzitter Frank Roos tijdens zijn welkomstwoord

Drie excursies

- **Het Nationaal Archief**

Met een gecombineerde groep van leden en geïnteresseerden van Roterodamum en 'Gedeeld Verleden, Gezamenlijke Toekomst' werd zaterdagmiddag 15 juni het Nationaal Archief bezocht. Met medewerkers van het archief, Paul van de Laar (Museum Rotterdam) en Wim Manahutu (Migratiemuseum Den Haag) werd de tentoonstelling 'Topstukken' bekeken met o.a. stukken over de afschaffing van de slavernij (1 juli 1863), de soevereiniteitsoverdracht van Indonesië (27 december 1949) en de onafhankelijkheidsverklaring van Suriname (25 november 1975). Ook was er aandacht voor de stukken rond de Curaçaose slavenopstand van Tula (september/oktober 1795).

- **Het Van Maanenbad**

Tijdens de Open Monumentendagen in september ontvingen acteurs van Studio de Bakkerij kinderen met hun ouders of grootouders in het Van Maanenbad. Tijdens de rondleiding van badmeester Johan en later het duo 'synchroonzwemsters' was er aandacht voor zowel de architectuur als de geschiedenis van het prachtige zwembad, dat zelfs tijdens de oorlog onderdak bood aan onderduikers in de machinekamer, terwijl de Duitsers boven hun hoofden aan het zwemmen waren. Studio de Bakkerij is gespecialiseerd in leerzame voorstellingen op locatie. Deze voorstelling werd mogelijk gemaakt in samenwerking met Historisch Genootschap Roterodamum.

Afb. 4 Voorstelling in het Van Maanenbad, de 'Synchroonzwemsters' van Studio de Bakkerij

- **Het Scheepvaartkwartier**

Op de herfstige woensdagmiddag 25 september werden leden en geïnteresseerden door het Scheepvaartkwartier rondgeleid. De Commissie Geschiedenis en Kunst van Bewoners Organisatie Scheepvaartkwartier (BOS) leidde de wandeling in bij het Belasting en Douane Museum. De eerste inleiding ging over de Duitse aanwezigheid tijdens de oorlogsjaren en de tweede over beeldende kunst in de wijk.

Publicaties van Roterodamum

Leden ontvangen drie keer per jaar het magazine 'Kroniek', elke twee maanden de digitale nieuwsbrief plus het bijzondere 'Essay Roterodamum' en het 'Rotterdamse Jaarboekje'.

Jaarboekje

In een vol auditorium van de Willem de Kooning Academie werd op donderdag 28 november het eerste exemplaar van het 'Rotterdams Jaarboekje 2019' uitgereikt aan de weduwe en de zoon van Co Westerik, de bekende Rotterdamse kunstschilder. Na een toelichting van de directeur van het Stadsarchief Jantje Steenhuis op het boekje, werd o.a. een film uit 2013 vertoond waarin Sandra Smets Co Westerik interviewde over de bekende muurschildering: touwtje springende meisje.

In het Jaarboekje 2019 staat naast een overzicht van de historische en genealogische verenigingen die actief zijn in Rotterdam, een opsomming van alle nieuwe, gewijzigde en verdwenen straatnamen. Ook in deze 2019 editie een essay van Wilfried de Jong, met als titel 'Met de benenwagen over de Hoerenloper': over de dynamiek van de stad aan de hand van de wandel- en fietsbrug tussen de Wilhelminapier en Katendrecht. Daarnaast zijn artikelen over o.a. Keizer Jozef II en Jan Karel Osy, het Zeehandelshuis Corns. Balguerie & Zoon, Auto-garage 'De Maas', de Kunstenaarsrelaties van Jan Hendrik van de Laar opgenomen. Jaarlijks ontvangen alle leden van Roterodamum het jaarboekje.

Afb. 5 Frank Roos, voorzitter en Jantje Steenhuis, directeur Stadsarchief en eindredacteur Jaarboekje overhandigen het eerste exemplaar aan de weduwe van Co Westerik.

Monumenten en Monumentenschildje

Roterodamum is via de Monumentencommissie nauw betrokken bij het instandhouden en zichtbaar maken van de historie in de stad. Als grootste Rotterdamse erfgoedpartij is Roterodamum, in samenspraak met andere erfgoedpartijen, gesprekspartner van de gemeente.

Roterodamum heeft in 2019 bijvoorbeeld op uitnodiging positief geadviseerd over de plannen om 'Post' (Postkantoor, Coolsingel) te herbestemmen. De plaatsing van de 'Bijenkorfsteen' (beeldengroep) op de Coolsingel komt steeds dichterbij. Voor de 'Van Citterssteen' wordt in Delfshaven een goede plek gezocht. In Overschie wordt de actie om de gedenksteen van het Stoomgemaal Hoogerbrugge te plaatsen in de Oost-Abtspolder ondersteund.

Roterodamum heeft (samen met Heemschut) aandacht gevraagd voor schaars aanwezige categorieën erfgoed: de herbestemming van de landgoederen 'De Tempel' en 'Nieuw Rhodenrijs' gaat een cruciale fase in en ook werd een goede bescherming van de stadsrand onder de aandacht gebracht. Voorgesteld werd om twee boerderijcomplexen te beschermen: 'Villa Adriana' (Overschie, helaas inmiddels gesloopt) en boerderij 'Vredebest' (Kralingen). Een poging het koetshuis op Parklaan 13 te behouden, eindigde teleurstellend.

Het 'Jagershuis' in Hoek van Holland is inmiddels aangewezen als gemeentelijk monument.

Overleg over de toekomst van de flats aan de Oost-Sidelinge leidde in november via besluitvorming van de gemeenteraad tot een motie om zoveel mogelijk van waarde te behouden. Roterodamum pleitte voor behoud en zorgvuldige renovatie van de 144 flats die door Wijmer & Breukelman zijn ontworpen en in 1948 gebouwd door Van Waning.

Monumentenschildje

Het Rotterdamse gemeentelijke monumentenbeleid is gericht op het behoud en herstel van reeds geregistreerde (rijks/gemeentelijke) monumenten. De monumentencommissie van Roterodamum steunt dit beleid van harte.

De monumentencommissie heeft oog voor particuliere eigenaren die hun best doen om hun pand in oude luister te herstellen. Jaarlijks draagt zij eigenaar/bewoners of gebruikers van een goed onderhouden of gerestaureerd pand voor de Roterodamum-plaquette.

Op 14 september 2019 is de plaquette uitgereikt aan de eigenaren van de schoolmeesterswoning in de Oranjeboomstraat 111.

Afb.6 Voordeur van Oranjeboomstraat 111 met plaquette

Leerstoel

Paul van de Laar bekleedt sinds september 1997 de Bijzondere Leerstoel Roterodamum 'Geschiedenis van Rotterdam' aan de Erasmus School of History, Culture and Communications.

Op dit moment zijn er twee promovendi verbonden aan de leerstoel. Hilde Sennema, die in 2015 is gestart met een verkennende studie naar Liverpool en Rotterdam. Inmiddels richt ze haar onderzoek vooral op de relatie tussen stad en haven en hoe de naoorlogse governance structuur zich heeft ontwikkeld tot een typisch Rotterdam model. Haar dissertatie heeft als voorlopige werktitel, 'Governing the city as a business: private involvement in the reconstruction of Rotterdam (1940-

1975)'. In 2019 is Vincent Baptiste begonnen aan zijn dissertatie in het kader van het HERA-project: 'Pleasurescapes. Port Cities. Transnational Forces of Integration'. Zie hiervoor: https://www.rotterdam.nl/wp-content/uploads/2019/06/Kroniek_22.pdf.

Ook volgden in 2019 buitenlandse studenten het keuzevak: Rotterdam in Global Perspective. Het is een groot genoegen om al die studenten die van over de hele wereld naar Rotterdam komen vanuit de leerstoel wegwijs te maken in de interdisciplinaire geschiedenis van onze stad in wereldperspectief. In Barcelona is een cursus verzorgd over port cities in het kader van internationale masteropleiding Master Thesis, Global Markets and Local Creativities (GLOCAL).

Naast wetenschappelijk activiteiten zijn er door de leerstoel vele publieksoptredens verzorgd. Vermeldenswaard is de masterclass die verzorgd is voor een gezelschap van getalenteerde ambtenaren die allemaal sleutelposities bezetten of gaan bezetten in Rotterdam. De leerstoel is van grote maatschappelijke betekenis voor onze stad en dus voor Rotterdam. Geschiedenis van de stad is niet alleen interessant, maar ook leerzaam en relevant. Rotterdam koestert en beschermt het 'verhaal' van onze stad Rotterdam.

De financiële verantwoording voor 2019 vindt u op www.rotterdam.nl www.facebook.com/Rotterdam

TdH april 2019 eindredactie JvG/JB